
ЗА ЕДИН РЕВИТАЛИЗИРАН, ВИБРАНТЕН И ПРОСПЕКТИВЕН ФЕНОМЕН

Атанас Дамянов¹

E-mail: ¹ adamyanov31@gmail.com

Резюме: Настоящото изследване съдържа четири части: разширено въведение, част първа: неокласическа концепция за „Великия път на коприната“; част втора: реакцията на САЩ и Европейския съюз и наситено заключение. Във въведението са приведени разместените пластове в световната икономическа триада (вчера, днес и утре). Подчертан е отвореният характер на букета от нови течения в икономическия мейнстрийм. В първата основна част е анализирано ревитализирането на „Пътя на коприната“ и придаването на вибрантност чрез проекта „Един пояс – Един път“. Аргументирано е обогатяването му чрез изграждащата се мултивекторност. Във втората част е приведен негативен пояс в САЩ – Американски ръждив пояс (The Rust Belt of The United State). И след като отрицанието на китайския проект не успя, те отидоха към мрежа от сини точки (Blue Dot Network). А ЕС възприе своя модификация „Европейски път на коприната“. В наситеното заключение, чрез преосмисляне на синтеза на второ и трето ниво се дефинира „Икономика на поясите“ като ново течение, наред с дигиталната, предприемаческата, партньорската, наративната и т.н. икономики.

Ключови думи: глобализация, икономика на поясите.

Тази статия се **цитира**, както следва: Дамянов, Ат. (2020). *За един ревитализиран, вибрантен и проспективен феномен*. Народностопански архив, (1), с. 3-14.

URL: www2.uni-svishtov.bg/NSArhiv

JEL: F02, F42, F63.

* * *

Въведение

Икономическата мода се определя и дирижира от световната икономическа триада.

Вчера в нея влизаха САЩ, Япония и Европейският съюз (ЕС).
Днес има нов субект, който измести Япония, и конфигурацията придоби следния вид : САЩ, Китай и ЕС.

А утре, прогностично: Китай, САЩ и Индия.

Вглеждането в днешната световна икономическа триада е уместно и полезно, защото непредубеденият изследовател може да улови тенденции, явления, които ще доминират в следващите десетилетия. А това и ние ще направим в нашата работа.

Друг подкрепящ момент е да приведем новите и по-стари течения в световния икономически мейнстрийм, а именно:

1. Икономика, основана на знанието (Knowledge based economy).
2. Учета се икономика (Learning economy).
3. Икономика на споделянето (Sharing economy).
4. Партньорска икономика (Partnership economy).
5. Предприемаческа икономика (Entrepreneurship economy).
6. Кръгова икономика (Circular economy).
7. Дигитална икономика (Digital economy).
8. Икономика на вдъхновението (Inspiration economy).
9. Икономика на хъбове (Hub economy).
10. Наративна икономика (Narrative economy).¹

Този ранжиран букет от нови икономически идеи и практики е отворен за нови цветя, условно казано, което ще имаме предвид.

По-нататък, светът е притиснат от един съществен проблем на нашето съвремие. **Той се състои не в дефицита на стоки, а в дефицита на клиенти, потребители и пр.**

И накрая на това разширено въведение ще се спрем на едно понятие, което се намира в своя Ренесанс от гледна точка на България. През пролетта на далечната 1972 г., се сблъскахме с понятието “Инфраструктура”², което вече е една сложна икономическа категория. Неговото видово разнообразие хвърля и познавателна, и практическа светлина върху съвременното поведение на нашата държава и на Европейската комисия.

---

¹ През последните четири години авторът има публикации по третата, седмата и осмата видове икономики.

² Това стана по време на курса “Системи и модели за управление на производствената сфера“, четен пред студентите от IV курс, специалност „Научна организация на управленската дейност“ във ВФСИ „Д. А. Ценов“ – град Свищов.

В този смисъл първият вид е транспортната инфраструктура, която се дели на:

*шосейна/магистрална; *железопътна; *речна; *морска; *въздушна, космическа; тръбопроводна и др.

Вторият основен вид – енергийната – е свързана с АЕЦ, ВЕЦ, ТЕЦ, ДЕЦ, ВЕИ-та.

ВиК, ИТ, дигитална инфраструктури и още други.

Всичко изложено дотук е една обмислена предпоставка за очертаване на нова идея в областта на икономическия мейнстрийм.

I

Неокласическа концепция за “Великия път на коприната“. През пролетта на 2017 г. на Световен икономически форум в Пекин китайският държавен ръководител Си Дзинпин обяви на света новия проект „Един пояс – един път (*One Belt – One Road*). По своята същност този проект ревитализира „Великия път на коприната“, просъществувал до 1700 г. сл.Хр. Известен е още и като „*Movement of Jade*”³. Този път е започвал от Китай, минавал е през Средна Азия и е стигал до град Петра и Средиземно море. Това е бил сухопътен коридор от Азия за Европа. В този период се появява *първият международен предприемач – Марко Поло*.

Без да се лутаме в дебрите на античната и древната история на Китай, ще припомним, че още **през VI век сл.Хр. това е държавата с печатни изделия. Произвеждала е, освен коприна, още барут и порцелан!**

Но да се върнем в съвременността. В началото на своето управление Си Дзинпин (2012,2013 г.) започва с:

- Реформиране на реформите.
- Програма „Китайска мечта“.
- Създаване на проспериращо средно общество.
- Обявяване вътре в Китай през 2013 г. на концепцията „Един пояс и Един път“.⁴

Така още преди повече от пет години е започнала сериозна работа в световното икономическо и политическо пространство. Априори, може

---

³ Движение на джадите – крантите, дръгливите коне, изморените от дългите преходи коне и камили. В: Дамянов, Ат. Аспекти на международния мениджмънт. Изд. „Абагар“. Велико Търново. 1996, с.7-8.

⁴ Вж.по-подробно: Дамянов, Ат. Сблъсък на парадигми в световната икономика. В: Научни трудове. Том 10. Издателство на Международното висше бизнес училище. Ботевград. 2018 г., с. 7 – 40.

да твърдим, че новата икономическа стратегия на Китайската народна република (КНР) представлява неокласически вариант на ранносредновековния „Велик път на коприната“. Защо?

1. Проектът се развива на три континента – Азия, Северна Централна Африка и Европа, докато класическият път на коприната не е напуснал Азия. В този смисъл през 2017 г. влакът „Източен вятър“ – първият директен влак от Китай за Великобритания, достига жп гарата Баркинг, Източен Лондон за 16 дни, като преминава през осем държави.

2. Освен сухопътен, вече се развива и воден коридор (Южно-китайско море, Тихи океан, Индийски океан, Суецки канал, Средиземно море). Всъщност това са два проекта (2013г.) – „Икономическият пояс на Великия копринен път“ и „Морски копринен път на XXI век“. Вторият не е съществувал в миналото.

3. Президентът на Република Франция – Емануел Макрон предложи, през 2017 г. сухопътният вариант да има разклонение през Руската Федерация или Китай – Русия – Европа. Сигурно френският лидер е имал предвид неспокойната Средна Азия, тероризма и т.н.

4. Фигуративно, според нас, „Пътят на коприната“ може да приеме формата на **„рибена кост“**.

5. Убеждаваме се, че е налице съчетаване на сухопътен – класически

път на коприната с воден. Заедно формират, според нас, **неокласически модел на „Великият път на коприната“**.

По-нататък ще си позволим едно, свързано с нашите разсъждения, отклонение. На 14 юли 1989 година в Париж се честват 200 години от Френската революция, издигнала лозунга „Свобода, братство, равенство“. На тържествата присъства идеологът и архитектът на китайските промени. На въпрос: Какво мисли за тази революция, как я оценява, Дън Сяо Пин отговаря, че са минали само двеста години и е рано да се съди за нея.!?!

В контекста на този отговор, на един от най-прозорливите личности на XX век, е допустимо да се направи изводът, че в поведението на китайската държава всичко се обмисля внимателно, не се бърза и е пропито с далновидност.

Ето защо е уместно, китайската световната политика, в цялото ѝ видово многообразие, **да се оприличи на айсберг**. На част от нас ни е дадено да улавяме това, което е над водата. А под водата айсбергът сигурно има много и сложни пластове, върху които сигурно разсъждава аналитичната мисъл на други държави.

По-рано, когато обобщихме, че в китайското международно поведение всичко се обмисля, имаме предвид и следното. КНР е вникнала в

основните вектори от политиката на Римската империя. Най-вече развиване на международна търговия, строеж на пътища, на административни сгради и такива за рехабилитация и възстановяване на човешката енергия. А как това прави днес Китай, ще се убедим по-нататък в изследването.

На второ място, по „Пътя на коприната“ КНР развива два основни инфраструктурни компонента – транспортният и енергийният. При транспортната инфраструктура е разгъната:

- Сухопътната инфраструктура чрез строеж на пътища, мостове, магистрали и пр.
- Железопътната инфраструктура – релсови пътища особено в Средна Азия и отчасти в Централна Африка.
- Тръбопроводна инфраструктура за пренос на газ и петрол.
- Речна и морска инфраструктура чрез изграждане

на нови и модернизация на съществуващи пристанища

Другият компонент от цялостния инфраструктурен комплекс – енергийният – включва, в зависимост от конкретните природни дадености и потребности по пътя, изграждане на ТЕЦ-ове, ВЕЦ-ове, АЕЦ трансформиране на слънчевата енергия в електрическа.

Всичко това е резултат от разработената и осъществявана „**Инфраструктурна дипломация**“⁵.

По-нататък, освен в инфраструктурни проекти, КНР инвестира в международни придобивания, инвестиции на „Зелена поляна“, приватизация и т.н.

В Средна Азия, където са разположени бившите съветски републики Туркменистан, Узбекистан, Киргистан и Таджикистан, Китай активно е участвал и участва в приватизирането на местни фабрики и заводи. В Централна Африка – Кот д’Ивоар, Сенегал, Зимбабве, Етиопия и др. – се строят предприятия, дори цели селища за живеене. Например китайски предприемач пристига в Кот д’Ивоар, без да владее френски език, за няколко седмици построява завод за ПВЦ. В Етиопия (Адис Абеба) са изградени трамвайни линии, правителствени и офис сгради и т.н.⁶

По-нататък КНР обявява, че в проекта „Един пояс – един път“ са **привлечени 65 държави от три континента**. Предполагаме, че в това число влизат и страните от формата „16 + 1“ или „17 + 1“⁷, предложен

---

⁵ <https://www.vesti.bg/sviat/pytiat-na-kitaj-kym.....c> 4

⁶ <https://www.investor.bg/drugi/338/a/kitai-nalaga-nova-forma-na-globalizacia.c> 1-3.

⁷ Държавите станаха 17, защото и Гърция е във формата.

през 2011 година. Тези 16 страни са, преди всичко, от Източна и Югоизточна Европа: *Литва, Латвия, Естония, Полша, Чехия, Словакия, Унгария, Румъния, България, Словения, Сърбия, Босна и Херцеговина, Черна гора, Албания и Северна Македония.*

Сегментирането на този списък от държави показва: група Балтийски страни; Вишеградската четворка; държави от Югоизточна Европа. Втори аналитичен разрез показва: страни – членки на ЕС и група страни, които се стремят към членство в този интеграционен съюз. Може само да се догаждаме, че това е терен, на който сигурно тече неафиширан сблъсък между КНР и ЕС.

И така проектът „Един пояс – Един път“ привлича и други формати от страни, но сигурно с различна степен на интензивност: Евразийският икономически съюз, Шанхайската организация за сътрудничество, БРИКС,⁸ ЕС и др. В този смисъл в Африка е налице едно внимателно тангиране с ЮАР. И на този континент вече работят и живеят „X“ млн. китайци.⁹

По-рано си позволихме да оприличим „Великият път на коприната“ като рибена кост. Това фигуративно може да има следния вид (вж. фиг. 1).

И възниква функционално-структурният и логически въпрос: *Коя е гравитационната сила, която лежи в сърцевината на този мега-проект?*

Сигурно това е китайският дух: „Китайският дух означава точно това, историческа инициатива с далечен взор в бъдещето.

Китайският дух означава точно обединена, хармонична велика сила за преодоляване на тежки времена.

Китайският дух означава героизма да продължиш напред пред лицето на трудности и лишения.

---

⁸ БРИКС – Бразилия, Русия, Индия, Китай и ЮАР.

⁹ Сведенията за живеещите и работещи китайци в Африка са противоречиви: 1 млн или 120 млн.

Източник: разработка на автора (Ат. Дамянов)

Фигура 1. Рибена кост

Китайският дух означава точно постоянство в целите да води към бъдещето¹⁰.

Този цитат, в голяма степен, обяснява основен елемент, градеж от скритата част на Айсберга. Иначе се получава бягане в лабиринт.

Като обобщение на тази част от изследването можем да заключим, че поведението на КНР на международната икономическа арена, изразяващо се в свързването на три континента и множество държави, разгръщането на принципа на взаимната изгода, се корени в Теорията за „Поднебесната“. Това е и нашето продължаващо усилие да надзърнем още в невидимата част от Айсберга.

В този смисъл споделяме определени размисли на Джао Тин-ян. Според този изследовател Теорията за „Поднебесната“ разглежда света като цялостна политическа единица – най-голямата и най-високата политическа единица.

В нея според цитирания Лао Дзъ: **“На съществуването се гледа от гледна точка на съществуването; на семейството се гледа от гледна точка на семейството; на селището се гледа от гледна точка на селището; на кралството се гледа от гледна точка на кралството; на света под небето се гледа от гледна точка на света под небето.”** Или както отбелязва Джао Тин-ян, че Поднебесната система набляга на това, че световната власт трябва да благоприятства за общата световна полза, а не да плячкосва света.

И освен това или в този смисъл създаден е принцип на политическо сътрудничество, който осигурява най-мирен процес и най-висока толерантност.

В компаративен план Теорията за „Поднебесната“ и западната философия коренно се различават, защото основната единица на западната политика е индивидът и се върви към държавата, но не и към света като цяло¹¹.

И така, Китай измина пътя от ревитализиране на „Великият път на коприната“ до придаването му на вибрантност чрез „Един пояс – Един път“.

---

¹⁰ Вж. по-подробно: China Spirit, a Great Wall at Heart Build to Ward off Global Crisis. People's Daily. July 30. 2009. Цитирано по Ан. Калецки. Капитализъм 4.0. с. 409.

¹¹ Тази не я разглеждаме в дълбочина, тъй като може да бъде предмет на друго изследване.

II

Реакция на САЩ и на Европейския съюз. Докато Китай вдъхваше нов живот на „Великият път на коприната“, в същото време САЩ се сблъскаха с огромен проблем, породен от „Глобализация 1.0.“. Същността на този проблем се състои в появата на „Американски ръждив пояс“¹², сериозно повлиял на президентските избори през 2016 г. Формирал се в средните щати, между източното и западното крайбрежие на САЩ, той се характеризира със закрити и изоставени предприятия, с висока безработица, с угнетени и излишни хора.

И едно допустимо отклонение. Темата за „излишните хора“ е развита още в началото на XIX в. в руската класическа литература.¹³ И героят от комедията на Грибоедов „От ума си тегли“ – Чацкий, и Евгени Онегин на А. С. Пушкин, и главният герой на М. Ю. Лермонтов от романа „Герой нашего времени“ – Печорин принадлежат към категорията „излишни хора“.

И хората от Средния Запад на САЩ¹⁴, и героите на Пушкин и Лермонтов притежават сила и енергия, знания и квалификация, но няма къде да ги приложат.

И едно второ отклонение. И у нас се формира „Български ръждив пояс“, който обхваща цялата Северозападна, по-голямата част от Северноцентралната и фрагменти от Североизточна България – обезлюдени селища, безработни хора, икономическа емиграция и ликвидирани фабрики и заводи.

Как реагираха САЩ на китайския „Един пояс – Един път“? Сигурно повече импулсивно, отколкото обмислено. Те, според нас, имаха две възможности.

Първата, да провеждат твърда и отрицателно-деконструктивна стратегия. Тя се изразяваше да заплашват страните, които са се включили в огромния трансконтинентален проект, че това е „дългов капан“ и да не се строи транспортна и енергийна инфраструктура.

Втората, да следват креативна и иновационна стратегия не като лидери, а като последователи, защото възгледът за свързване на държави е създаден.

---

¹² The Rust Belt of the United States.

¹³ Вж. по-подробно: Дамянов, Ат. Национални и интернационални допускания. Пленарен доклад на Международната юбилейна научна конференция: „Икономика и управление в XXI в. – решения за стабилност и растеж. Свищов, 2011.

¹⁴ Хората от този регион на САЩ допринесоха, в голяма степен, за избора на американския президент през 2016 г. и той през 2017 г. предприе реални икономически ходове, за да ги извади от тази категория.

САЩ, както вече се подразбира, избраха първата възможност. Те не си дадоха сметка, че светът се намира в епохата на „Глобализация 2.0.“ с лидер Китай. При новата генерация на глобализацията се строят пътища, железопътни линии, изграждат се фабрики, заводи и електроцентрали. Разкриват се работни места, увеличава се заетостта и то там, където има крещяща нужда от това. И всичко се развива в един диалогичен режим с местните власти.

А САЩ, все още, оставаха в плен на „Глобализация 1.0.“, наричана и „Американизация“. При нея е налице хищническо разграбване на природните ресурси на другите държави, жестока експлоатация на хората, замърсяване на околната среда чрез изнасяне в чужбина на „коминопушешите“ производства.

Преосмисляйки своето поведение, днес САЩ, в лицето на своята правителствена компания „Overseas Private Investment Corporation“ (ОПИС), австралийската “Department of Foreign Affairs and Trade”(DFAT) и японската “Bank of International Cooperation”(JBIC) обявиха в края на 2019 г. своя съвместен проект „**Blue Dot Network**”.¹⁵

Целта, която се преследва с този проект, е амбивалентна. От една страна, ще се изгражда морска транспортна инфраструктура в Индо-тихоокеанския регион, а от друга, да измести Китай. Или според нас се очертава сблъсък на пояси „**Blue Dot Network**“ versus „**One Belt – One Road**“.

В същото време, когато САЩ се включва в стратегически пояси, Китай вече изгражда нова генерация технологичен пояс чрез дигитален път на коприната „**Digital Silk Road**”¹⁶ и полага оптически кабели към Европа, Северна и Централна Африка и към Югоизточна Азия. Преминава се на по-висше ниво в „Пътя на коприната“ и чрез новия пояс.

А може би, което сигурно притежава дискуссионен аспект, е още един специфичен пояс. Ние бихме го определили като „**Дълбочинен народ**“ (**Deep People**). За него не се говори, защото той е в невидимата част на айсберга, където сигурно пише „Вход за външни лица – строго забранено“. Независимо от това нашата идея за този пояс прозира. Ако някой реши да разсъждава върху този въпрос, сигурно ще му трябва комбинация от инструменти – микроскоп, телескоп, перископ и т.н.

Но да не се отклоняваме по поетия път, защото сме почти към края на нашето изследване.

---

¹⁵ Вж. по-подробно: money.bg.15.11.2019. (Blue Dot Network – мрежа от сини точки)

¹⁶ Представяме го и на английски език, защото по този начин „галим“ слуха на определен сегмент изследователи.

А какво прави Европейският съюз, третият елемент от световната икономическа триада? Европа, в края 2019 година, също обяви намерението си за изграждане на **свой „Път на коприната“**¹⁷. Това ще бъде проект, който възлиза на 1 трилион евро и включва: изграждането на магистрали за електрически автомобили, високоскоростни влакове, пристанища и логистични центрове, които да свързват Западна и Източна Европа.

Предприетите ходове от САЩ, Австралия и Япония, от една страна, и Европейския съюз, от друга, **подчертават, по един реалистичен начин, перспективността на китайския феномен „Един пояс – един път“**.

* * *

Заклучение

Въз основа на изложението дотук можем да преминем на **второ ниво на обобщаване**. В този смисъл улавяме различни видове пояси в световната икономика. Ние бихме ги обособили като:

- а) позитивни и негативни;
- б) стратегически и нестратегически;
- в) едновекторни и мултивекторни;
- г) такива на бъдещето и такива на миналото.

И само едно фрагментарно доказателство. Американският ръждив пояс е негативен, принадлежи на миналото и притежава нестратегически характер. Китайският „Един пояс – Един път“ е позитивен, стратегически и е насочен към бъдещето.

Освен това, в тази област, се заражда съперничество между Китай, САЩ и ЕС.

Вече **на трето ниво на синтез** откриваме формиращ се нов вид икономика. **Ние я определяме като икономика на поясите** (икономика, базирана на пояси).

Възможно е това да се приеме и като обогатяване на морфогенетическата структура на икономическото морфогенно поле на глобуса.

И накрая, сигурно това е ново цвете, което с убеденост поставяме в букета от нови и не толкова нови икономически идеи и течения. И разбира се, оставяме отворени прозорци за дебат.

---

¹⁷ Вж. по-подробно: Report Vienna Institute for International Economic Studies. 2019.

Използвани източници

Дамянов, Ат. (1996). Аспекти на международния мениджмънт. „Абагар“, Велико Търново.

Дамянов, Ат. (2011). Национални и интернационални допускания. Пленарен доклад на Международната юбилейна научна конференция: „Икономика и управление в XXI в. – решения за стабилност и растеж. Свищов.

Дамянов, Ат. (2018). Сблъсък на парадигми в световната икономика. Научни трудове. Том 10. Издателство на Международното висше бизнес училище, Ботевград.

China Spirit, a Great Wall at Heart Build to Ward off Global Crisis. People's Daily. July 30. (2009). Цитирано по Ан. Калецки. Капитализъм 4.0.

<https://www.vesti.bg/sviat/pytiat-na-kitaj-kym>.

<https://www.investor.bg/drugi/338/a/kitai-nalaga-nova-forma-na-globalizacia>. с. 1-3.

Report Vienna Institute for International Economic Studies. (2019).

* * *

Атанас Дамянов е професор, доктор на икономическите науки. Ректор на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, България, в периода 1991–1999 год. Научни интереси: международни икономически отношения, международен бизнес, международен маркетинг.

ORCID ID: 0000-0001-8610-1985

ISSN 0323-9004

НародноСТОПАНСКИ архив

Свищов, година LXXIII, книга 1 - 2020

**За един ревитализиран, избранен
и перспективен феномен**

**Състояние и проблеми при управлението
и развитието на селското стопанство**

**Изобретателска и патентна активност
в България за периода 2012–2017 година**

**Дългова устойчивост в страните от Европейския
съюз: клъстерен анализ**

**Европейската химическа промишленост –
актуално състояние и предизвикателства**

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“

СВИЩОВ

НАРОДНОСТОПАНСКИ АРХИВ

ГОДИНА LXXIII, КНИГА 1 – 2020

СЪДЪРЖАНИЕ

Атанас Дамянов

За един ревитализиран, избран и перспективен феномен /3

Марина Николова, Маруся Линкова

Състояние и проблеми при управлението и развитието
на селското стопанство /15

Пламен М. Павлов

Изобретателска и патентна активност в България за периода
2012–2017 година /29

Величка Н. Николова

Дългова устойчивост в страните от Европейския съюз:
кълъстерен анализ /48

Борислав Е. Боянов

Европейската химическа промишленост – актуално състояние
и предизвикателства /65

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
Проф. д-р Георги Иванов – зам. главен редактор
Проф. д-р Йордан Василев
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Пламен Йорданов
Доц. д-р Румен Лазаров
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Анатолий Асенов
Доц. д-р Пресияна Ненкова

МЕЖДУНАРОДЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р ик.н. Михаил А. Ескиндаров – Ректор на Финансовия университет при Правителството на Руската федерация – федерална държавна образователна институция за професионално образование, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р Кен О'Нийл – Почетен професор към Департамента по маркетинг, предприемачество и стратегии на Университет Ълстер, Северна Ирландия и председател на борда на директорите на Школа за социални предприятия в Ирландия.

Проф. д-р Ричард Торп – Професор по развитие на управлението, Бизнес школа на Университета Лийдс, Великобритания.

Проф. д-р ик.н. Григоре Белостечник – Ректор на Молдовската академия за икономически изследвания, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р ик.н. Михаил Ив. Зверяков – Ректор на Одеския държавен икономически университет, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р ик.н. Олена Непочатенко – Ректор на Умански национален аграрен университет (Украйна).

Проф. д-р ик.н. Дмитрий Лукьяненко – Ректор на Киевски национален икономически университет „Вадим Гетман“ (Украйна).

Проф. д-р ик.н. Андрий Крисоватий – Ректор на Тернополски национален икономически университет, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р ик.н. Йон Кукуй – Супервайзор на докторски програми в областта на счетоводството и финансите в университета Валахия – гр. Търговище, Румъния, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Доц. д-р Мария Кристина Стефан – Директор катедра „Мениджмънт – Маркетинг“, Университет „Валахия“ - гр. Търговище, Румъния.

Доц. д-р Анисоара Дуика – Катедра „Мениджмънт“, Университет „Валахия“ – гр. Търговище, Румъния.

Екип за техническо обслужване:

Анка Танева – стилев редактор на български език

Ст. преп. Венцислав Диков – координатор и ръководител на екипа за превод, стилев редактор и преводач

Ст. преп. д-р Петър Тодоров – преводач и стилев редактор

Ст. преп. д-р Маргарита Михайлова – преводач и стилев редактор

Ст. преп. Румяна Денева – преводач и стилев редактор

Ст. преп. Иванка Борисова – преводач и стилев редактор

Деяна Веселинова – технически секретар

Благовеста Борисова – графичен дизайн и уеб публикуване

Адрес на редакцията:

5250 Свищов, ул. „Ем. Чакъров“ 2

Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор

☎ (+359) 889 882 298

Деяна Веселинова – технически секретар

☎ (+359) 631 66 309, e-mail: nsarhiv@uni-svishtov.bg

Благовеста Борисова – компютърен дизайн

☎ (+359) 882 552 516, e-mail: b.borisova@uni-svishtov.bg

© Академично издателство „Ценов“ – Свищов

© Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

НАРОДНОСТОПАНСКИ АРХИВ

ГОДИНА LXXIII, КНИГА 1 – 2020

СЪДЪРЖАНИЕ

Атанас Дамянов

За един ревитализиран, избран и перспективен феномен /3

Марина Николова, Маруся Линкова

Състояние и проблеми при управлението и развитието
на селското стопанство /15

Пламен М. Павлов

Изобретателска и патентна активност в България за периода
2012–2017 година /29

Величка Н. Николова

Дългова устойчивост в страните от Европейския съюз:
кълъстерен анализ /48

Борислав Е. Боянов

Европейската химическа промишленост – актуално състояние
и предизвикателства /65

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
Проф. д-р Георги Иванов – зам. главен редактор
Проф. д-р Йордан Василев
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Пламен Йорданов
Доц. д-р Румен Лазаров
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Анатолий Асенов
Доц. д-р Пресияна Ненкова

МЕЖДУНАРОДЕН СЪВЕТ:

Проф. д-р ик.н. Михаил А. Ескиндаров – Ректор на Финансовия университет при Правителството на Руската федерация – федерална държавна образователна институция за професионално образование, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р Кен О'Нийл – Почетен професор към Департамента по маркетинг, предприемачество и стратегии на Университет Ълстер, Северна Ирландия и председател на борда на директорите на Школа за социални предприятия в Ирландия.

Проф. д-р Ричард Торп – Професор по развитие на управлението, Бизнес школа на Университета Лийдс, Великобритания.

Проф. д-р ик.н. Григоре Белостечник – Ректор на Молдовската академия за икономически изследвания, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р ик.н. Михаил Ив. Зверяков – Ректор на Одеския държавен икономически университет, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р ик.н. Олена Непочатенко – Ректор на Умански национален аграрен университет (Украйна).

Проф. д-р ик.н. Дмитрий Лукьяненко – Ректор на Киевски национален икономически университет „Вадим Гетман“ (Украйна).

Проф. д-р ик.н. Андрий Крисоватий – Ректор на Тернополски национален икономически университет, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Проф. д-р ик.н. Йон Кукуй – Супервайзор на докторски програми в областта на счетоводството и финансите в университета Валахия – гр. Търговище, Румъния, Доктор Хонорис Кауза на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Доц. д-р Мария Кристина Стефан – Директор катедра „Мениджмънт – Маркетинг“, Университет „Валахия“ - гр. Търговище, Румъния.

Доц. д-р Анисоара Дуика – Катедра „Мениджмънт“, Университет „Валахия“ – гр. Търговище, Румъния.

Екип за техническо обслужване:

Анка Танева – стилев редактор на български език
Ст. преп. Венцислав Диков – координатор и ръководител на екипа за превод, стилев редактор и преводач
Ст. преп. д-р Петър Тодоров – преводач и стилев редактор
Ст. преп. д-р Маргарита Михайлова – преводач и стилев редактор
Ст. преп. Румяна Денева – преводач и стилев редактор
Ст. преп. Иванка Борисова – преводач и стилев редактор
Деяна Веселинова – технически секретар
Благовеста Борисова – графичен дизайн и уеб публикуване

Адрес на редакцията:

5250 Свищов, ул. „Ем. Чакъров“ 2
Проф. д-р Андрей Захариев – главен редактор
☎ (+359) 889 882 298
Деяна Веселинова – технически секретар
☎ (+359) 631 66 309, e-mail: nsarhiv@uni-svishtov.bg
Благовеста Борисова – компютърен дизайн
☎ (+359) 882 552 516, e-mail: b.borisova@uni-svishtov.bg
© Академично издателство „Ценов“ – Свищов
© Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов